



# Symbolische kleding

*In een strijd tegen 'foute' kleding zie ik niks.  
Volgens mij is het beter  
foute ideeën te bestrijden.*

*Jan Marijnissen<sup>1</sup>*



*Inleiding*

## **Stellingen Hoogerhuisdebat**

Het Hoogerhuisdebat over 'Symbolische kleding' wordt gevoerd aan de hand van twee stellingen:

- I. Scholen mogen van mij het dragen van bepaalde merkkleding, die geassocieerd wordt met een bepaalde identiteit, verbieden.
- II. Portiers bij disco's mogen bezoekers die bepaalde merkkleding dragen selectief weigeren, met andere woorden: niet meer dan 10 Lonsdalers en 15 Karl Kani's bijvoorbeeld.

<sup>1</sup> <http://www.janmarijnissen.nl/weblog/index.php?p=727>

Ik ben het met beide stellingen oneens. Ik vind niet dat scholen het dragen van bepaalde merkkleding mogen verbieden en ik vind evenmin dat portiers bij disco's bezoekers die bepaalde merkkleding dragen selectief mogen weigeren.

### **Opzet notitie**

Ik zal in deze notitie eerst iets vertellen over de merken Lonsdale en Karl Kani. Daarna zal ik ingaan op de stellingen, de argumenten die pro en contra kunnen worden aangevoerd en tot slot mijn standpunt inzake die stellingen. Ik betrek daarbij de richtlijnen zoals die door het Ministerie van OCen W zijn vastgesteld inzake kledingvoorschriften op scholen en de Wet Gelijke Behandeling. De notitie wordt afgesloten met samenvattende conclusies.

## *Over Lonsdale en Karl Kani*

### **Lonsdale**

Lonsdale is een kledingmerk dat van origine vooral door zwarte bokkers gedragen werd. Ex-boxer Bernard Hart heeft het merk groot gemaakt door kwalitatief goede boxkleding op de markt te brengen die ondermeer gedragen werd door grote namen uit de boxwereld zoals Muhammed Ali en Mike Tyson.

In de media en op straat wordt Lonsdale geïdentificeerd met extreem-rechts gedachtegoed. Op het internet trof ik zelfs op verschillende plekken aan dat sommige mensen hebben bedacht dat Lonsdale staat voor: Laat Ons Nederlanders Samen De Allochtonen Langzaam Executereren<sup>2</sup>. Van deze tekst zijn verschillende varianten in omloop maar de betekenis er van is overal gelijksoortig. In Duitsland dragen veel skinheads vanwege de afkorting N.S.D.A.<sup>3</sup> Explicieeter kan het bijna niet.

### **Karl Kani**

Karl Kani is een kledingmerk met veel oversized modellen dat vooral gedragen wordt door allochtone hiphoppers. Beide kledingmerken laten de merknaam buitengewoon duidelijk en groot zien op alle kleding en andere producten. Bij Karl Kani zijn de applicaties soms zo groot dat ze de hele voor- of achterkant van een kledingstuk in beslag nemen en als schreeuwerig opgevat kunnen worden.

### **Imago**

Lonsdale zelf is overigens alles behalve gelukkig met het imago dat het kledingmerk heeft. Om dat enigszins te neutraliseren worden op dit moment wat publicitaire acties uitgezet. Zo sponsorde Lonsdale onlangs een Racisme Beat It Festival en adverteren ze nu overal met de slogan "Loves all colours".

Heel wat mensen die ook wel eens Lonsdale- of Karl Kani-kleding dragen zijn evenmin gelukkig met het imago van het merk. Ze dragen de kleding omdat ze het mooi vinden of omdat het lekker zit en hebben er verder geen enkele bedoeling mee.

---

<sup>2</sup> <http://www.lonsdalenews.nl/belachelijk.html>

<sup>3</sup> een verwijzing naar de Tweede Wereld Oorlog: National Sozialistische Deutsche Arbeiter

### Symbool

Het is niet zozeer de kleding zelf maar de merknaam die inzet is van alle discussies over Lonsdale en Karl Kani. Sommige van de dragers van die kledingmerken willen provoceren door middel van een duidelijk zichtbaar symbool op hun kleding. Daar mee geven ze te kennen bij een bepaalde groep te horen, er bepaalde opvattingen op na te houden en bepaald gedrag normaal te vinden.

De reden dat scholen deze kleding (willen) verbieden heeft te maken met dit gedrag en de opvattingen die ten grondslag liggen aan de kledingkeuze en niet met kwaliteiten (de kleur, het model of de materiaalkeuze) van de kleding zelf.

Zodra een symbool een bepaalde afkeurenswaardige waarde heeft die zwaar weegt zou dat een reden kunnen zijn om het te willen verbieden. Bijvoorbeeld als je als school een jongere naar huis stuurt omdat hij een hakenkruis op een t-shirt heeft staan zullen veel mensen er begrip voor hebben en zullen er adhesiebetuigingen komen van ouderen die de oorlog zelf nog hebben meegemaakt.

Je kunt er ook in doorschieten. Het Cals College in IJsselstein was onlangs nog in het nieuws omdat daar jongeren door de schoolleiding waren aangesproken op de applicatie van de Nederlandse vlag op hun tas. Dat je dat niet kunt verbieden is voor iedereen ook wel duidelijk. De vraag blijft dan wel waar de grens ligt tussen wat tolerabel is en wat niet, sowieso maar vooral op scholen.

### Leidraad kledingvoorschriften

Het ministerie van OCenW heeft naar aanleiding van met name een aantal 'hoofdzoekjeskwesities' een Leidraad Kledingvoorschriften opgesteld<sup>4</sup> waarin nog een keer wordt uiteengezet wat de wet- en regelgeving is op het punt van kledingvoorschriften bij scholen. Een school is in principe vrij kledingvoorschriften voor te schrijven mits:

- De voorschriften niet discriminerend zijn;
- De voorschriften de vrijheid van meningsuiting niet aantasten;
- De voorschriften opgenomen zijn in schoolgidsen en -statuten;
- De maatregelen op het overtreden van het voorschrift niet onevenredig zwaar zijn.

Dat betekent dus dat een school niet zomaar kledingvoorschriften mag uitvaardigen. Er zijn allerlei inhoudelijke eisen waaraan voldaan moet worden waarvan de belangrijkste te maken hebben met grondrechten die in de Nederlandse wet verankerd zijn. Bovendien zijn er een aantal procedurele voorschriften en moet een eventueel kledingvoorschrift ter goedkeuring worden voorgelegd aan het medezeggenschapsorgaan en van te voren worden gepubliceerd in de informatie die aan leerlingen, ouders en leraren ter beschikking wordt gesteld. Tot slot mogen de sancties niet disproportioneel zijn.

### Praktijk

In de praktijk blijken lang niet alle scholen zich aan deze voorschriften – die overigens al uit 2003 dateren – te houden, blijkens de recente kwesities rondom met name Lonsdalekleding. Het Dockinga College in Dokkum is met het verbod op

---

<sup>4</sup> <http://www.leerlingbegeleiding.nl/documentatie/aanpakleerlingen/kledingvoorschriften.php>

Lonsdalekleding, even aannemende dat men zich niet aan alle bovenstaande regels heeft gehouden, gewoon buiten de orde. Iets anders ligt het bij het Bouwens van der Boijecollege in Panningen waar de leerlingen wordt *geadviseerd* geen Lonsdalekleding te dragen. Iets slimmer aangepakt want daarmee leg je geen voorschrift op en kun je als school altijd volhouden dat je het advies uitbrengt in het belang van de leerlingen zelf. Dat is vergelijkbaar met de school die ouders adviseert om toch vooral voor hun kind een Eastpakrugzak te kopen om te vermijden dat het kind wordt gepest, door mij ooit de Eastpakterreur genoemd<sup>5</sup>.

### Andere groeperingen

Er zijn trouwens in de maatschappij heel wat groepen en individuen die zich uitdrukken en onderscheiden door de kleding die gedragen wordt, de levensstijl die men heeft, de auto's die men drinkt of de sieraden die men draagt. Legio voorbeelden zijn daarvan voorhanden. Wie kent niet de oranje gewaden van de Baghwan-aanhangers of de Ichthus-visjes<sup>6</sup> achter op de auto's van de christelijke gelovigen En dan de demonstraties en betonen van aanhankelijkheid ten aanzien van het koninklijk huis of het vaderland bijvoorbeeld op Koninginnedag en dan heb ik het nog maar niet over die oranje schuimplastic klompen, oranje opblaaskronen en andere wanproducten waarmee mensen op hun hoofd lopen bij verschillende sportevenementen zoals voetbal- en schaatskampioenschappen.

### Andere tijden

Ook in de jongerencultuur hebben groepen zich sinds de vijftiger jaren onderscheiden door verschillende uitingsvormen. Toen ik jong was had je de rijders van Kreidler- en Zundappbrommers (de buikschuivers) enerzijds en de Tomos- en Puchrijders (de hoge sturen) anderzijds. Dat waren ongeveer dezelfde groepen als die de broeken droegen met smalle pijpen en de dragers van de broeken met wijde pijpen. En dan heb je natuurlijk nog het historische onderscheid tussen de fans van de Beatles (de softies) en die van de Rolling Stones (de hardrockers). Ook toen werd er trouwens nog wel eens gevochten tussen de aanhangers van verschillende groepen. De strijd tussen de Pleiners en de Dijkers is daarvan een voorbeeld. De Pleiners waren een culturele variant van nozems<sup>7</sup> die zich verzamelden in café Reijnders op het Leidseplein. De Dijkers verzamelden zich rond de Nieuwendijk in Amsterdam en waren nozems die vooral bekend stonden om hun hekel aan het geüniformeerde gezag<sup>8</sup>. Jongerencultuur die zich onderscheiden wil en die zich uit door bepaald gedrag of bepaalde kleding is dus niet alleen van deze tijd maar bestaat al sinds de vijftiger en zestiger jaren van de vorige eeuw.

---

<sup>5</sup> <http://www.miwian.nl/pivot/entry.php?id=207>

<sup>6</sup> Ook in het woord Ichthus zit een betekenis verborgen, net als bij Lonsdale namelijk de beginletters van enkele namen en titels van Jezus: Iesous CHristos THEou Uios Soter (vertaald is dat Jezus Christus, Gods Zoon, Verlosser). Zie ook [http://www.agape.nlth\\_inspiratie/ichthus.php](http://www.agape.nlth_inspiratie/ichthus.php)

<sup>7</sup> Ook hier weer een afkorting namelijk: Nederlands Onderdaan Zonder Enig Moraal

<sup>8</sup> [http://www.zelfinvullen.nl/pws/deelvraag4\\_2.html](http://www.zelfinvullen.nl/pws/deelvraag4_2.html)

### **Verbieden is zinloos**

De explicitering van hoe iemand in het leven staat heeft kennelijk tegenwoordig een dermate provocerende maar ook dreigende uitwerking op anderen dat ondermeer scholen daarin aanleiding zien de uiterlijke kenmerken daarvan ter discussie te stellen of in het ergste geval te verbieden. Wellicht wordt dat mede veroorzaakt door het toenemend (zogenaamd zinloos) geweld in de samenleving. En de angst voor escalatie gaat dan in sommige gevallen in de praktijk zover dat het dragen van hoofddoekjes of een applicatie van de Nederlandse vlag op een tas wordt verboden of aan de kaak gesteld. Daarmee schieten scholen echter volkomen voorbij aan het doel dat men nastreeft namelijk het voorkomen van ongewenst gedrag van en provocaties tussen groepen jongeren met alle gevolgen van dien.

Als bepaalde groepsuitingen worden verboden dan zullen andere uitingen worden gezocht en gevonden om uitdrukking te geven aan de groepsidentiteit en zal de behoefte zich als groep te profileren eerder worden aangewakkerd dan afnemen, is mijn stellige overtuiging. Een nieuw symbool is zo gevonden. Het verbieden van kleding zonder het gedrag waar het een uitdrukking te adresseren is volkomen zinloos en gooit olie op het vuur. Ik kan niet anders dan constateren dat vooral openbare orde motieven van het verkeerde soort een rol spelen bij de pogingen van scholen om bepaalde merkkleding te verbieden of te weren en dat het effect op het achterliggende gedachtegoed nihil zal zijn. Tenzij scholen zich houden aan de richtlijnen terzake van het Ministerie van OCenW is het dus niet alleen zinloos maar ook nog verboden.

### **Dus**

Van mij mogen scholen het dragen van bepaalde merkkleding die geassocieerd wordt met een bepaalde identiteit niet verbieden en ik ben het met stelling I niet eens.

## *Stelling II*

### **Dresscode**

Deze stelling gaat over een andere situatie namelijk een discotheek. Het is in allerlei uitgaansgelegenheden heel gebruikelijk een dresscode te hanteren. Sinds jaar en dag is dat al de gewoonte bij de wat chiquere gelegenheden of restaurants waar men zelfs een stropdas voor de dasloze manlijke bezoeker te leen heeft. Ook bij bepaalde jongerenevenementen is een dresscode. Heel bekend is natuurlijk de dresscode van het dansfestival Sensation: zwarte kleding voor Black Sensation en witte kleding voor White Sensation.

Dat discotheken ook een vorm van dresscode hanteren lijkt me niet onredelijk. Bij veel discotheken is het dragen van sportschoenen bijvoorbeeld al jaren verboden en dat verbod wordt door iedereen zonder problemen gerespecteerd. Maar net als bij scholen zou dan van te voren duidelijk moeten zijn welke regels en dresscode er gelden voor bezoekers van een discotheek zodat potentiële bezoekers van te voren kunnen besluiten of ze daaraan willen voldoen of dat ze misschien toch liever ergens anders uitgaan. Kledingvoorschriften inzetten als middel om ongewenste groepen buiten de deur te houden is een verkapte vorm van discriminatie.

## Deurbeleid

De meeste discotheken hebben een zogenaamd 'deurbeleid'. De bedoeling van een dergelijk deurbeleid is om de sfeer in de discotheek zo gezellig en leuk mogelijk te maken of te houden en problemen en escalaties te voorkomen. De portiers zijn degenen die het filter vorm aan de deur om binnen het beleid van die discotheek de bezoekers toe te laten of niet. Het is hun taak te beoordelen en in te schatten of mensen potentiële lastposten en vechtjassen zijn of niet. Dat is algemene praktijk en daarbij kan mensen die zich eerder al misdragen hebben in die discotheek in alle gevallen natuurlijk de toegang worden ontzegd op grond daarvan.

## Discriminatie

Overigens schijnt discriminatie van met name buitenlanders en allochtone jongeren in het uitgaansleven schering en inslag te zijn. Het UU-blad wijdde daar ooit een artikel aan<sup>9</sup> waarin allochtone studenten vertellen over hoe ze niet alleen geweerd worden in het uitgaansleven maar hoe ze zelfs niet toegelaten worden tot een feest van de studentenvereniging waarvan ze lid zijn. De studenten hebben naar aanleiding van hun ervaringen een klacht ingediend bij de Commissie Gelijke Behandeling. Dit is maar één van de vele voorbeelden en ik ben er van overtuigd dat dit soort praktijken schering en inslag zijn in het uitgaansleven met name in de grotere steden. Het zou overigens best wel eens kunnen dat dit 'in de provincie' wat minder gebeurt omdat daar de populatie jongeren in ieder geval beperkter is en men elkaar wellicht beter kent.

## Experiment

Journalist Rutger Lemm van jongerensite Spunk deed onlangs een experiment om te kijken hoe de uitwerking was van verschillende kledingstijlen bij het binnenkomen in een discotheek. Hij testte vier controversiële kledingstijlen op een willekeurig gekozen portier<sup>10</sup>: de gothic, de hiphopper, de sporter en de Lonsdaler. Als gotiek wordt hij niet toegelaten met als motief dat het een hiphopavond is. Als hiphopper is het geen probleem om binnen te komen, het is immers ook hiphopavond. Als sporter wordt hij ondanks het feit dat het dragen van sportschoenen een veel gebruikte weigeringsgrond is, toch toegelaten. Als Lonsdale-jongere wordt hij geweigerd maar met name omdat de portier van mening is dat hij zich in de wachtrij misdraagt. Lemms conclusie is dat geen stijl echt verboden is in uitgaansland en dat de vraag of je ergens al dan niet binnenkomt vooral te maken heeft met een eventueel van de avond en je houding of het gedrag dat je in de rij wachtenden vertoont. Jammer was trouwens dat hij bij het derde typetje dat hij neerzette werd herkend door de portier waardoor er een element in het experiment kwam dat er voorheen niet in zat.

---

<sup>9</sup> <http://archieff.uu.nl/ubladen/32/03/11discriminatie.html>

<sup>10</sup> [http://www.spunk.nl/articles/view\\_article.asp?id=1106577376640](http://www.spunk.nl/articles/view_article.asp?id=1106577376640)

## **Praktijk**

In de praktijk komt het veel voor dat discotheken bepaalde soorten jongeren gemakkelijker toelaten dan andere. Ook is voor meisjes vaak gemakkelijker om ergens binnen te komen dan voor jongens. Veel discotheken hanteren een soort streefverhouding tussen jongens en meisjes die binnengelaten worden. In dat verband kan ik me ook nog wel voorstellen dat er in de bezoekersgroep gestreefd wordt naar een zo heterogeen mogelijke groep jongeren of misschien juist wel naar een zo homogeen mogelijke groep jongeren als het om een thema-avond gaat. De angst dat een bepaalde groep de overhand krijgt en in staat (of van plan) is de sfeer te bepalen en eventueel te verpesten is zonder twijfel de belangrijkste drijfveer voor een dergelijk streven. In dat verband kan wellicht ook beleid verklaard worden waarbij maximaal 10 Lonsdalers en 15 Karl Kani's worden toegelaten. Maar ben van mening dat het onterecht is om mensen - anders dan bij een thema-avond en zonder dat een duidelijke dresscode van te voren door de discotheek bekend is gemaakt, op grond van hun kleding(merk) te weigeren. Dat is willekeur en ongeoorloofde discriminatie.

## **Dus**

Ik ben van mening dat portiers van disco's jongeren op grond van hun kleding niet selectief mogen weigeren en ik ben het met stelling II daarom niet eens.

## *Wet Gelijke Behandeling*

### **Discriminatie verboden**

Door de wetgever is ongelijke behandeling op grond van godsdienst, levensovertuiging, politieke gezindheid, ras, nationaliteit, geslacht, seksuele gerichtheid en burgerlijke staat in de Wet Gelijke Behandeling verboden op vier terreinen:

1. Bij de arbeid
2. Bij vrije beroepen
3. Bij het aanbieden van goederen en diensten
4. Bij het geven van advies over school- en beroepskeuze

Scholen en discotheken vallen onder het onderdeel 2: het aanbieden van goederen en diensten. En let wel, het is niet verboden mensen te weren of niet toe te laten zo lang het maar niet is op grond van één van de bovengenoemde gronden is. Het uiterlijk of kledingmerk is nadrukkelijk niet één van die gronden. Er zijn dan ook al veel procedures geëindigd met de uitspraak "onterecht gemaakt onderscheid" bijvoorbeeld ten aanzien van het dragen van hoofddoekjes.

Ik denk overigens dat maar een klein aantal incidenten echt op tafel komen bij de Commissie Gelijke Behandeling terwijl er in de praktijk vaak sprake is van discriminatie die bij wet is verboden. Ik denk dat mijn standpunten ten aanzien van de stellingen wel verenigbaar zijn met de Wet Gelijke Behandeling.

## *Conclusie*

De belangrijkste argumenten om tegen de stellingen te zijn zet ik hieronder nog even op een rijtje.

- Het is symptoombestrijding is terwijl er wezenlijk niks wordt opgelost. De openbare orde lijkt er voor de korte termijn mee gediend te zijn maar op de iets langere termijn vinden groepen andere manieren om zich te onderscheiden, te provoceren en van zich te laten horen of zien.
- Een ander belangrijk argument voor mij is dat er sprake is van discriminatie van bepaalde soorten jongeren op oneigenlijke gronden. Zo lang deze jongeren niks misdaan hebben is het onterecht ze op grond van hun kledingkeuze anders te behandelen dan anderen.